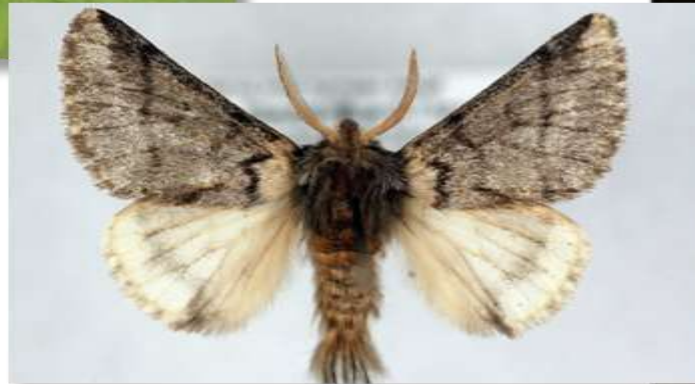

Webinar Eikenprocessierups

Stand van zaken 2023 – Verwachting 2024

Kathleen Verstraete en Luc Crevecoeur

Gaat de EPR erop achteruit????

25 mei 2023

Minder last van de eikenprocessierups dit jaar

Dit jaar krijgen we waarschijnlijk minder overlast van eikenprocessierupsen. Dat komt omdat er vorig jaar minder vlinders waren dan normaal. Veel gemeenten bestrijden de rups elk jaar op meerdere plekken. Dat helpt.

Rupsen uit de grond

Het is nog niet helemaal zeker dat er minder rupsen komen. De afgelopen jaren zien we niet alleen rupsennesten in bomen, maar ook steeds meer nesten in de grond. Mogelijk hebben veel rupsen zich door de hitte vorig jaar ingegraven en komen zij dit jaar tevoorschijn. Dan kunnen die rupsen toch nog voor overlast zorgen.

Processierupsen verdwenen, maar wat zijn die groene rupsen aan een draadje?

Bree - Er zal deze zomer weinig tot geen hinder zijn van eikenprocessierupsen in Limburg. Dat zegt het Provinciaal Natuurcentrum (PNC) na terreincontroles in Bree, Maaseik en Kinrooi.

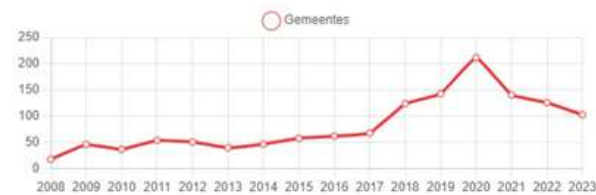
Waarnemingen België

Maand	Waarnemingen	Individueen	Waarnemers	Gemeentes
jan	0	0	0	0
feb	1	50	1	1
mrt	0	0	0	0
apr	1	1	1	1
mei	3	47	3	3
jun	14	78	13	10
jul	1.640	7.806	407	213
aug	4.549	22.726	701	284
sep	240	590	123	79
okt	0	0	0	0
nov	1	2	1	1
dec	0	0	0	0
Totaal	6.449	31.300		

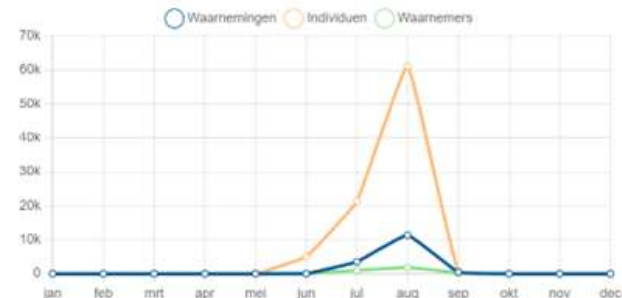
Per jaar

Jaar	Waarnemingen	Individueen	Waarnemers	Gemeentes
2023	435	951	196	103
2022	644	1.544	229	126
2021	799	2.487	261	141
2020	1.445	8.758	367	212
2019	675	4.215	207	143
2018	475	3.610	170	124
2017	219	788	90	68
2016	210	685	90	62
2015	199	737	85	58
2014	156	468	67	47
2013	120	517	61	40
2012	202	1.425	70	51
2011	224	1.565	76	54
2010	193	1.145	52	37

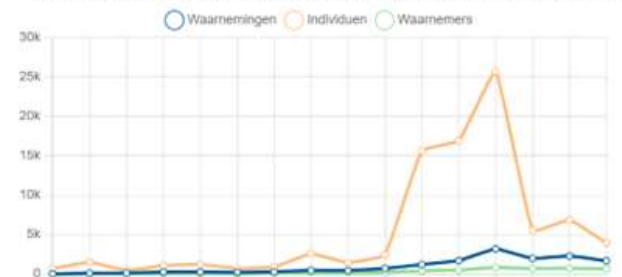
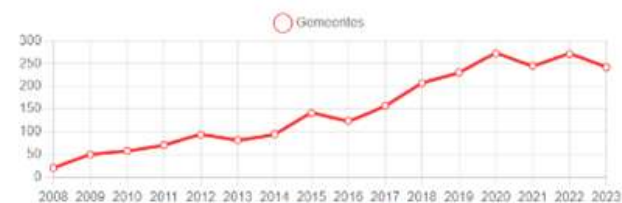
Waarnemingen Nederland

Maand	Waarnemingen	Individen	Waarnemers	Gemeentes
jan	0	0	0	0
feb	1	4	1	1
mrt	0	0	0	0
apr	0	0	0	0
mei	3	4	2	2
jun	50	5.087	42	37
jul	3.536	21.410	981	283
aug	11.395	61.136	1.846	330
sep	449	824	291	133
okt	1	1	1	1
nov	0	0	0	0
dec	0	0	0	0
Totaal	15.435	88.466		

Per jaar

Jaar	Waarnemingen	Individen	Waarnemers	Gemeentes
2023	1.689	3.976	695	242
2022	2.329	6.882	770	271
2021	1.998	5.546	724	245
2020	3.217	25.732	654	272
2019	1.730	16.921	543	230
2018	1.232	15.683	441	207
2017	726	2.467	271	157
2016	472	1.480	199	124
2015	497	2.587	217	141
2014	305	938	142	95
2013	252	746	115	82
2012	290	1.234	115	94
2011	295	1.105	93	71

Minder vlinders?

2023 records

- Weert Kettingdijk 50
Roosendaal 15
Stokkum 16

- Ellikom 17
Kalmthout 35

2022 records

- De Hamert 60
Strijbeek 55
Winterwijk 30

- Bree 35
Geel 60

Gemiddelde aantallen per lichtval

Nederland

- 2018 8,8
- 2019 9,5
- 2020 7,5
- 2021 2,5
- 2022 2,5
- 2023 2,2

België

- 2018 10,0
- 2019 6,2
- 2020 6,0
- 2021 3,1
- 2022 2,4
- 2023 2,1

Feromoonvallen

2009: 875 vlinders nu max 4

gefährliche Insekten: Ein schlechtes Jahr für den Eichenprozessionsspinner

5. Juni 2023, 10:58 Uhr

Lesezeit: 2 min

Extremer Anstieg von Eichenprozessionsspinner-Fällen in der Gemeinde Dötlingen

14.07.2023, 23:00 Uhr

Von: Leif Rullhuser

Kommentare

Drucken Teilen

verschiedenen Straßen in der Gemeinde Dötlingen, unter anderem an der Wildeshauser Straße in Neerstedt, warnen Verkehrsschilder vor dem Eichenprozessionsspinner © Leif Rullhuser

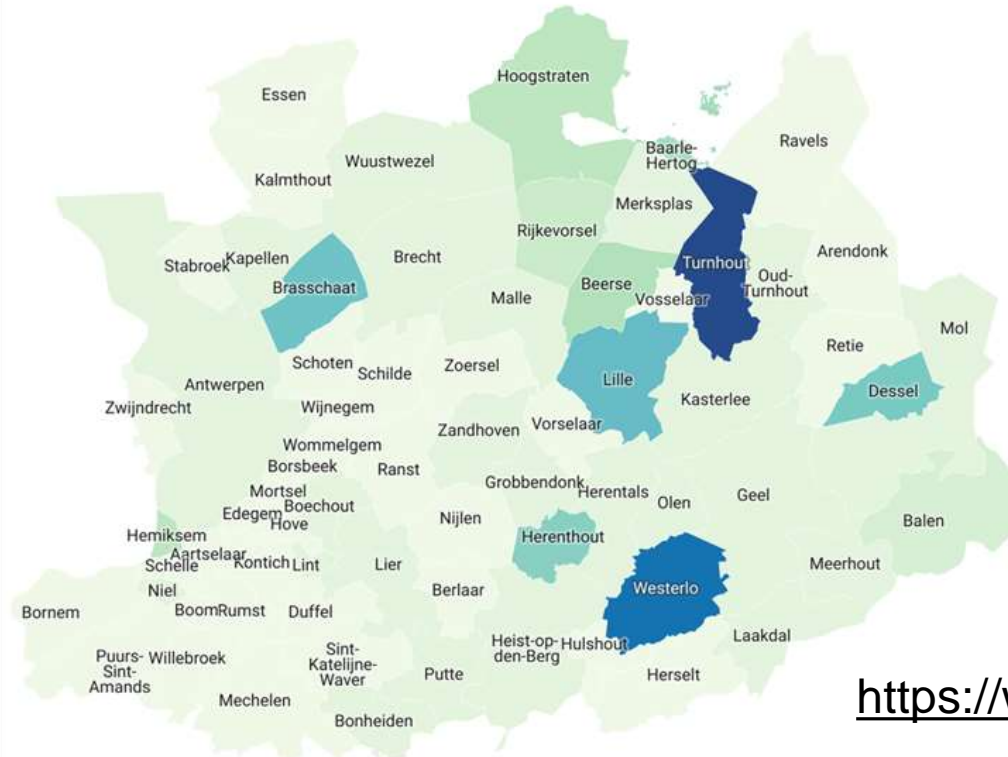
Verzamelen 15 eipakketten in
Lochem (Midden-Nederland)
1 dag 2 personen
Minstens 60 bomen onderzocht

Andere jaren in Neeroeteren snel
resultaat

Situatie in provincie Antwerpen

Eikenprocessierups in provincie Antwerpen 2023

Aantal bomen met rupsen per km²

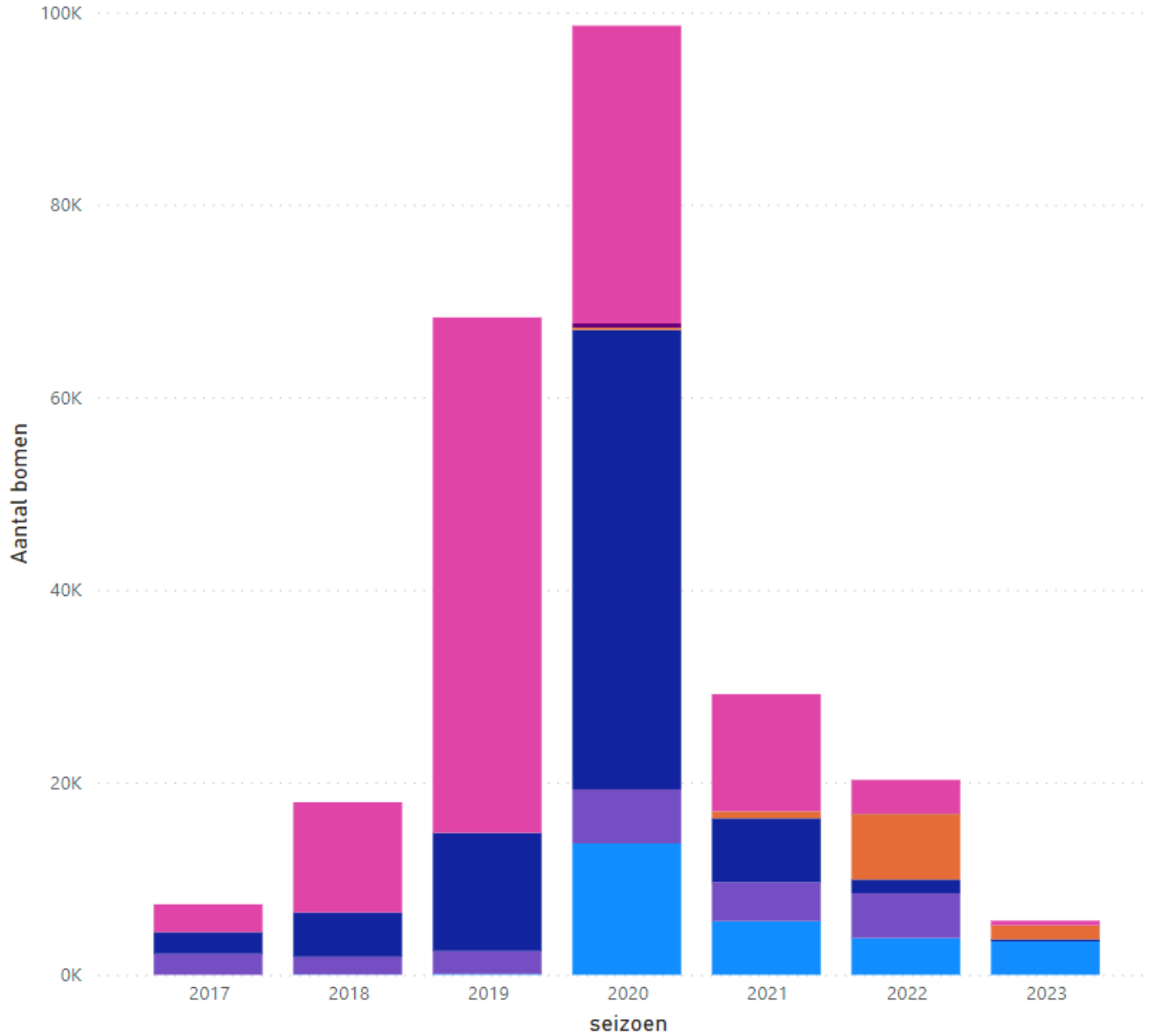
Kaart: Dienst Duurzaam Milieu- en Natuurbeleid • Bron: Provincie Antwerpen • Gecreëerd met Datawrapper

https://www.datawrapper.de/_/A0iB6/

https://www.datawrapper.de/_/tBf0x/

Aantal bomen

- Aanvraag biocidenbehandeling
- Behandeling met biocide
- Bestrijding nesten
- Bevorderen natuurlijke vijanden
- Bewust geen beheer
- Informeren en omleiden
- Melding nesten

Besluit

- 2023 was een jaar met weinig EPR
- Verwachtingen voor 2024 zijn gelijkaardig
- De eipakketten waren moeilijk in te zamelen
Betere lokaties???

Oproep om niet te spuiten

- Geen nood
- Alternatieve beheersmaatregelen toepassen op plaatsen met gezondheidsrisico bv zuigen
- Monitoren is goede aanpak – werk met een beheerplan

Eikenprocessierupsenbeheerplan

- Een gemeentelijk beheerplan geeft per straat of locatie de keuze van beheermethoden weer op kaart en in tabelvorm.

De keuze wordt per straat bepaald volgens deze 4 principes:

- zo weinig mogelijk schade aan **biodiversiteit**
- **aanvaardbare** en potentiële **gezondheidshinder**
- **kostprijs** (zuigen, BT, branden, plukken)
- **Haalbaarheid** (werklast gemeentelijk personeel, beschikbaarheid aannemers)

EPR-beheerplan: waarom?

1. Betere begeleiding van gemeenten om **zo weinig mogelijk schade aan de biodiversiteit** aan te richten

→ de meest ecologisch verantwoorde beheermethoden worden voorgesteld

→ bij keuze biociden wordt gemeld indien het niet toegelaten is wegens grote nevenschade op andere organismen

2. Inspelen op vraag naar **handig overzicht**:

- → op gemeentelijk niveau per beheermethode: aantal bomen, bijkomende actie, kostprijs (branden, zuigen, plukken, BT)
- → per straat of toponiem: beheermethode, actie, aantal bomen, kostprijs

3. Het openbaar maken (=keuze) van het gemeentelijk EPR-beheerplan kan leiden **tot meer begrip en minder klachten** bij burger

Demonstratie:

<https://geolokettest.provincieantwerpen.be/geoloketten/?viewer=epr>

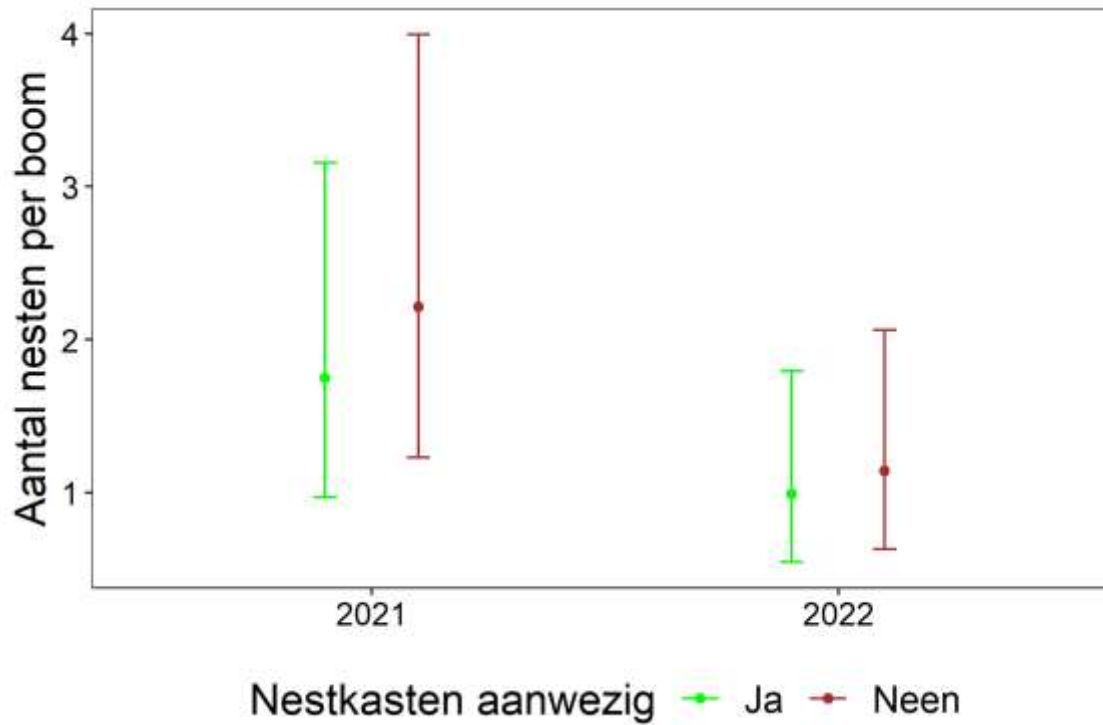
Provincie zoekt rupsen...

- Voor het LIFE project 😊
- De goede leerling van het monitoren wordt beloond: provincie Antwerpen komt jonge rupsen ophalen
- Provincie Limburg
Gebruik van biociden heel beperkt, als er een probleem is optreden door verwijderen rupsen: wegzuigen, plukken
- Budget voorzien van 20 000€ voor ondersteuning 2023-2024

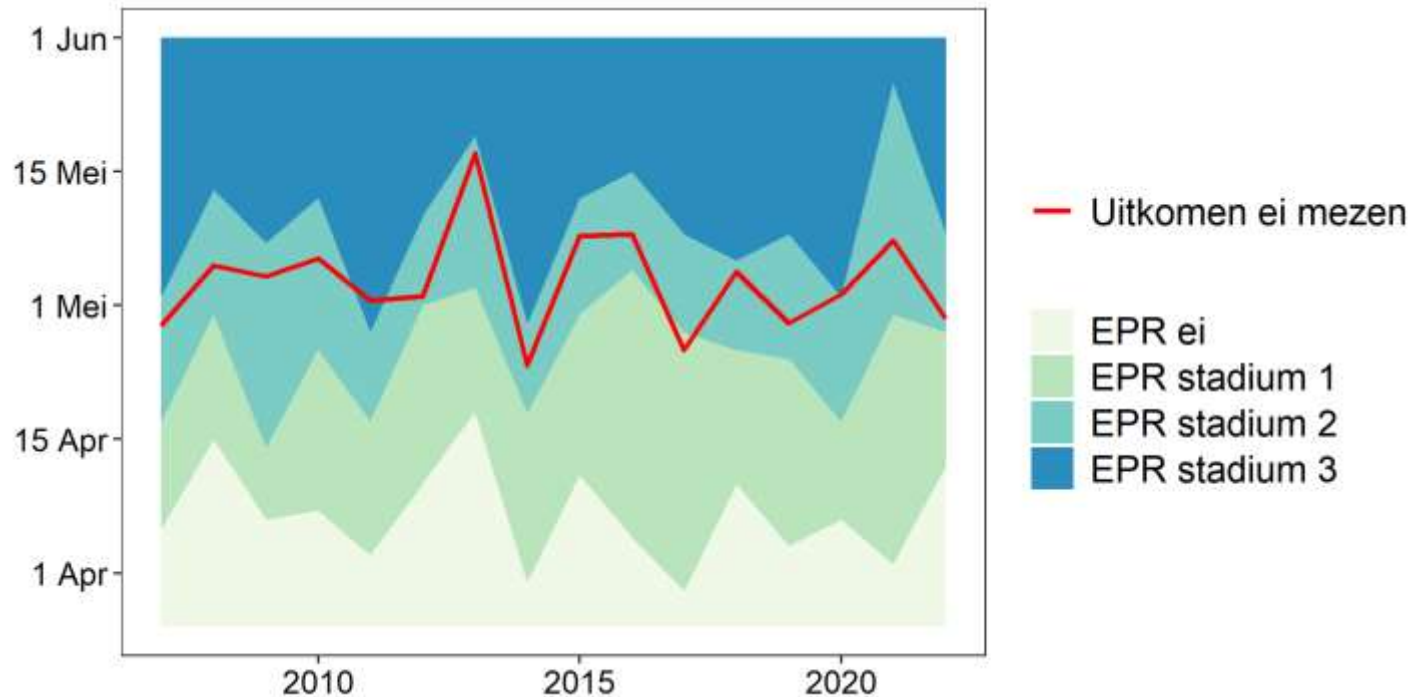
Tussentijdse resultaten LIFE project

- Mezen als natuurlijke predator

Synchronisatie Eikenprocessierupsen - mezen

Gepland Voorkeursproef

- De mees kiest insecten, die in grote aantallen aanwezig zijn.
- ▶Wat kiest de mees bij grote aanwezigheid van EPR en de wintervlinder?
- Op 5 plaatsen worden EPR en wintervlinder tezamen aangeboden op voedertafel: 1,5 uur observatie, 10 herhalingen

Sluipvliegen en sluipwespen

- Sluipvliegen en-wespen parasiteren EPR
- Aantal sluipwespen en -vliegen sterk afhankelijk van de omgeving
- Aangepast bermbeheer kan mogelijk voor toename zorgen

Sluipvliegen en sluipwespen

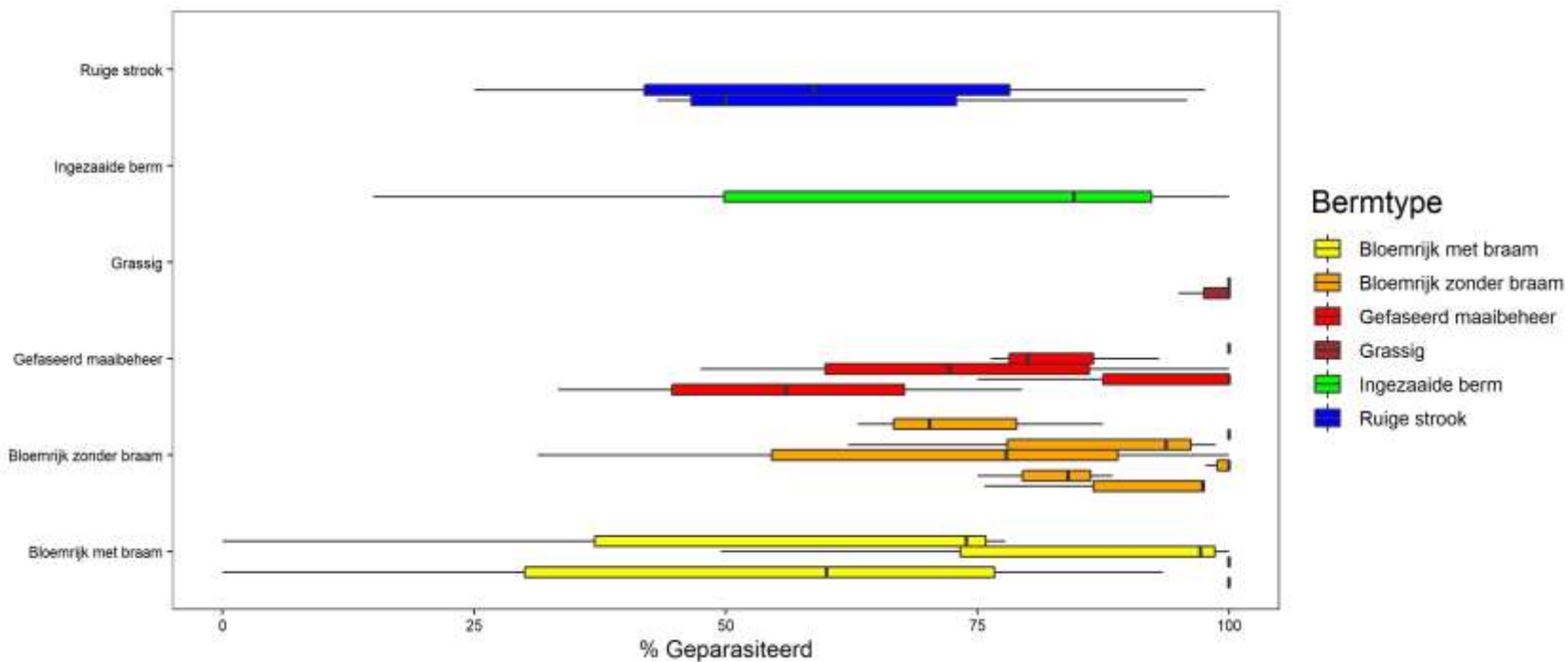
- 55 bermen verspreid over 4 provincies
 - grassig zonder kruiden, verschillende keren gemaaid
 - bloemrijke berm, zonder braam of andere struiken, 1x maaien
 - bloemrijke berm, met braam of andere struiken, 1x maaien
 - ingezaaide berm met EPR zaadmengsel (NL), 1x maaien
 - ruige grassige berm met netels, 2 x maaien
 - gefaseerd gemaaide berm
- Per testlocatie monitoring van:
 - vegetatie
 - parasiteringsgraad in nesten

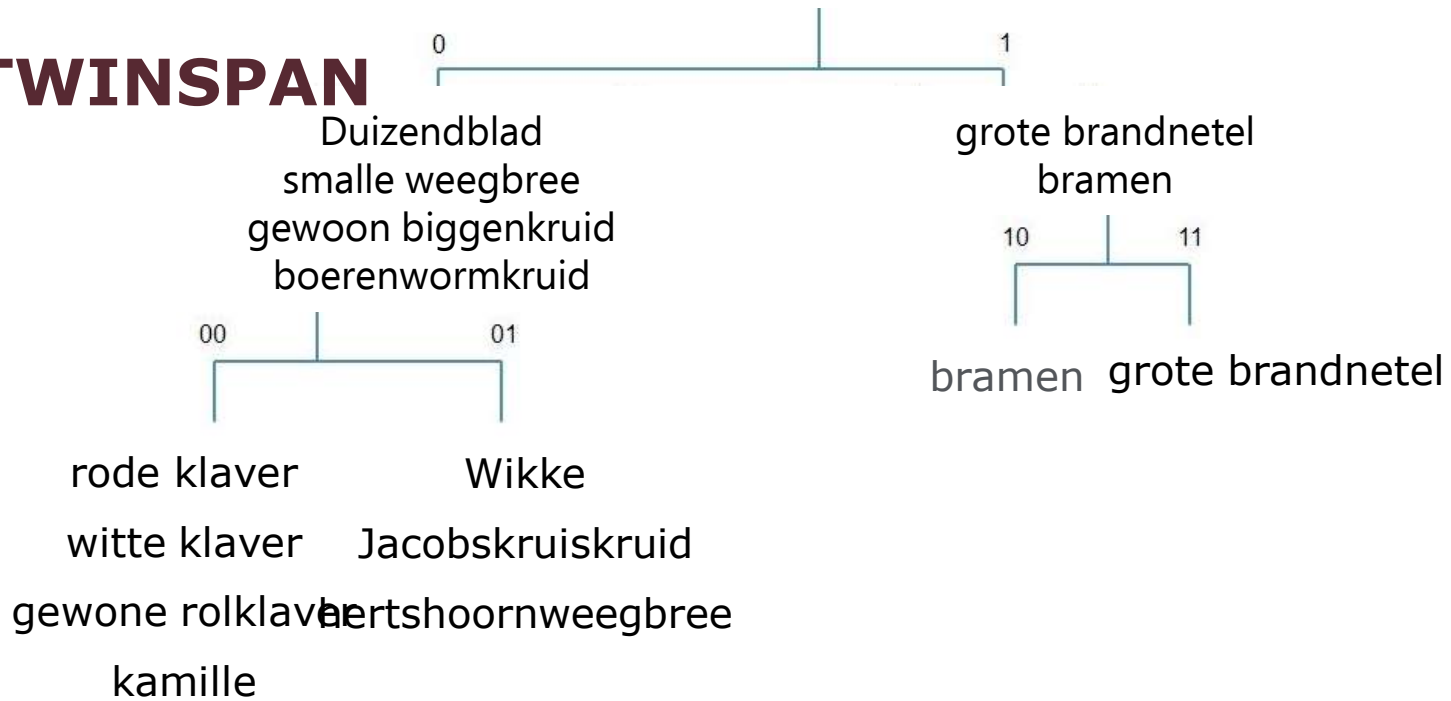
Sluipvliegen en sluipwespen

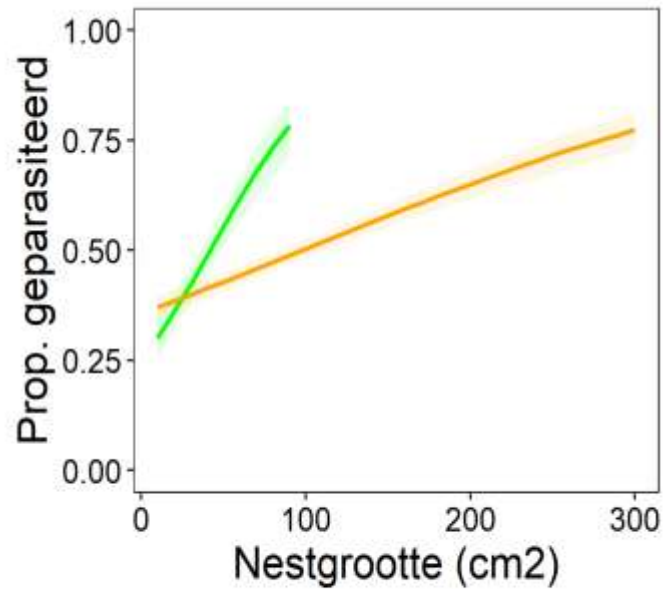
Parasiteringsgraad per bermtype

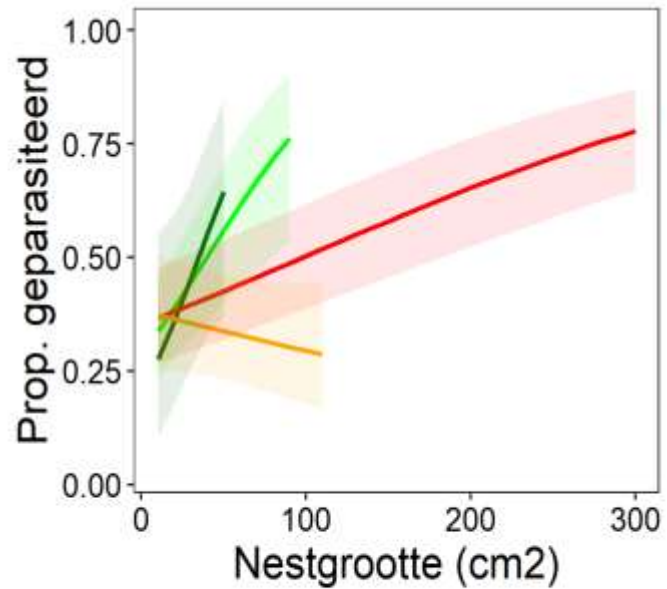
TWINSPAN

TWINS PAN

Level — 1 — 0

Level — 10 — 11 — 01 — 00

De Grote poppenrover

Late aankomst

- 26 juni 2023

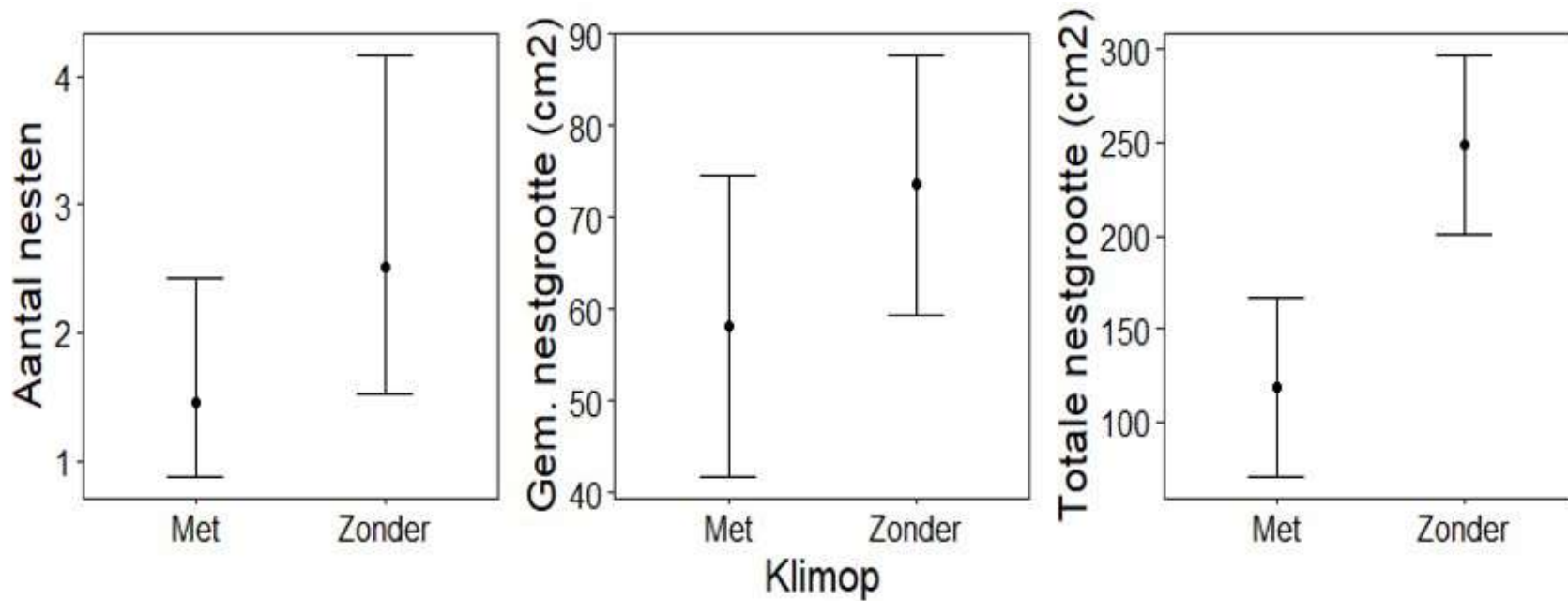
Hoe verder met de grote poppenrover?

- Momenteel 92 kevers in de serre
- Onder de grond in winterslaap
- Voorjaar terug wakker en rupsen aanbieden in het labo
- Hopen op nakomelingen

- Test blijft onder labo-omstandigheden
- Samenwerking met Lux – GB – D - ...

Onverwacht: Klimop als beheerder?

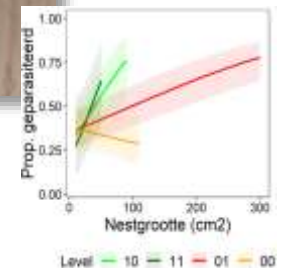
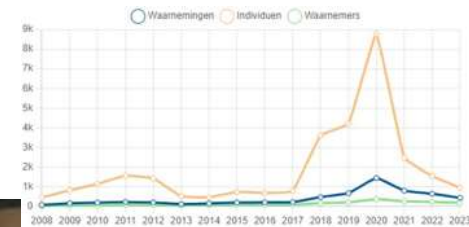

Effect van klimop op leven in boom

Waar staan we na 2,5 jaar? (1/2)

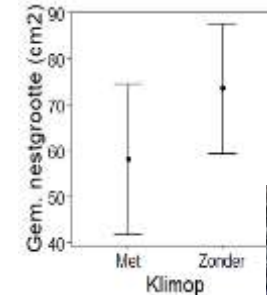
- **Trend eikenprocessierups:** 2023 rustig, 2024 vergelijkbaar?
- **Predatie door mezen:**
 - Nog geen eenduidige impact van mezen op eikenprocessierups;
 - Mezenjongen te laat in het seizoen om te profiteren van jonge rupsen;
 - Onderzoek wordt verdergezet.
- **Predatie door sluipvliegen- en sluipwespen:**
 - Beloftevolle resultaten qua impact op de eikenprocessierups;
 - Nog geen eenduidig verband met het type berm, beheer of nectarindex;
 - Onderzoek wordt verfijnd naar plantensoorten en verdergezet.

Waar staan we na 2,5 jaar? (2/2)

● Klimop in eiken:

- Eerste resultaten tonen een significante impact op eikenprocessierups;
- Onderzoek wordt verdergezet;
- Mogelijke impact op andere soorten wordt onderzocht.

● Predatie door de grote poppenrover:

- Laboproeven tonen aan dat ze eikenprocessierups prefereren als voedsel;
- Als er een kweek kan gestart worden zien we mogelijkheden voor het beheersen van de rupsen;
- Verder onderzoek in het labo en daarna buiten (bij voldoende rupsen) is zeker nog nodig;
- Momenteel is de populatie kevers in de Benelux te klein om invloed te hebben.

● Biocidengebruik in Vlaanderen en Nederland:

- Daalt bijna overal in Vlaanderen en Nederland sinds 2021;
- Risico op terugval bij toename van de druk -> bewustmaking blijft belangrijk.

Parasieten nog te weinig geweten

- Op zoek naar het ontbrekende puzzelstuk in de kennis van *Pales processionae*
- Wat doet de vlieg in het najaar Eitjes leggen in....
- Hebben we al eiparasieten???

Wat doen we in Limburg en Antwerpen dit jaar?

- Opvolgen rupsen als we er vinden....
- Heb je er dan komen we ze halen als het er teveel zijn zorgen dat ze geen hinder bezorgen

Proeven ifv Life:

- Wegbermen verder opvolgen
- Zoeken naar parasieten, vliegen vangen, welke planten verkiezen de vliegen en in welke gastheer leggen de vrouwtjes hun eitjes? --> DNA analyse
- Nestkasten
- Grote poppenrover in labo voeden en kweken, één soort maar zelfde DNA door Europa???
- nieuwsbrieven

Volgende jaar

- Afsluiten Life project en conferenties (17 en 19 juni 2025)
 - Onderzoekers
 - Beleidmakers en gemeenten in Vlaanderen en Nederland

Nog een bedenking

- Het is niet omdat 2023 en 2024 een rustig rupsenjaar is dat dit ook is in 2025 of 2026 of ... Verminderde aandacht, monitoren belangrijk
- Mogelijk zijn dan alle parasieten weg, kunnen we die inbrengen/stimuleren, samen met bermbeheer
- Beter voorbereid bij nieuwe opstoot van EPR in de toekomst
- Dennenprocessierups komt er mogelijk aan

Vragen?

PROVINCIE ANTWERPEN

PaS - Provinciehuis aan de Singel,
Desguinlei 100, 2018 Antwerpen
www.provincieantwerpen.be

Bedankt

PROVINCIE ANTWERPEN

PaS - Provinciehuis aan de Singel,
Desguinlei 100, 2018 Antwerpen
www.provincieantwerpen.be